

แบบบันทึกความรู้รายบุคคล (KM : Knowledge Management)

๑. ชื่อองค์ความรู้ “โคก กระชับ มิตร”

๒. ชื่อเจ้าขององค์ความรู้ นางสาวเสาวคนธ์ ฉัตรารธรรม (นักวัดกร)

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์/สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

๓. ทีมนักพัฒนา ประกอบด้วย

๑. พัฒนาการตำบล

๒. พัฒนาการผู้รับผิดชอบงานโคก หนอง นา อำเภอศีขรภูมิ

๓. เครือข่ายโคกหนองนาตำบลยางและตำบลนารุ่ง

๔. ผู้นำ อาสาพัฒนาชุมชนตำบลยางและตำบลนารุ่ง

๕. เครือข่ายองค์กรสตรีตำบลยางและตำบลนารุ่ง

๔. องค์ความรู้ที่บ่งชี้

☐ แผนปฏิบัติการราชการกรมการพัฒนาชุมชน

ระบุหัวข้อที่เกี่ยวข้อง.....

☐ การหนุนเสริมประสิทธิภาพเพิ่มประสิทธิผล

ระบุหัวข้อที่เกี่ยวข้อง.....

☐ การกิจสำคัญที่อธิบายกิจกรรมการพัฒนาชุมชนเน้นย้ำ ๕+๑ ประจำปี ๒๕๖๘

ระบุหัวข้อที่เกี่ยวข้อง.....

๕. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ ๙ เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระองค์ทรงชี้ทางให้เกษตรกรพึ่งพาตนเอง สร้างความสมดุลกับธรรมชาติ และใช้หลัก ๓ หลัก (โคก-หนอง-นา ๓๐ : ๓๐ : ๓๐ : ๑๐) ในการจัดสรรที่ดินและน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้บริบทความเหมาะสมกับสภาพแต่ละพื้นที่ตามภูมิสังคม

ขยับขับเคลื่อนเชิงนโยบายชาติโดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ”พัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่โคก-หนอง-นา โมเดล” พัฒนาพื้นที่ต้นแบบให้เป็น “แหล่งเรียนรู้” จากการน้อมนำหลักทฤษฎีใหม่และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงาน

แนวทางโดยสังเขปในการดำเนินงาน ๗ ขั้นตอน ตามโครงการฯ ดังนี้

๑. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการระยะสั้น เรื่องเกษตรสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบ “โคก-หนอง-นา”

๒. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบระดับตำบล และครัวเรือนต้นแบบระดับครัวเรือน

๓. สร้างงาน-รายได้ประจำเดือนให้เกษตรกร แรงงาน และบัณฑิตจบใหม่

๔. กระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและภาคเอกชน (สร้างตลาดชุมชน)

๕. บูรณาการร่วมพัฒนาพื้นที่ระดับตำบลต่อยอดทางธุรกิจ ร่วมกับภาคเอกชนในพื้นที่

๖. พัฒนามาตรฐานการผลิต การแปรรูป และการตลาด ภายใต้ “อินทรีย์วิถีไทย”

๗. พัฒนาระบบดิจิทัลรองรับ Local Economy (โปรแกรมและฐานข้อมูลต่อยอด)

ในช่วงต้นปี พ.ศ.๒๕๖๘ กรมการพัฒนาชุมชนได้มอบหมายให้ทุกจังหวัดดำเนินการตรวจประเมินแปลงโคก หนอง นาในพื้นที่ โดยผ่านการลงพื้นที่ของทีมพัฒนากรตำบลพร้อมด้วยคณะทำงานตรวจประเมินศักยภาพศูนย์เรียนรู้การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่โคก หนอง นา

ข้าพเจ้าในฐานะพัฒนากรตำบลยางและตำบลนารุ่ง มีแปลงโคก หนอง นา ที่เข้าร่วมโครงการฯ รายละเอียดดังนี้

ตำบล	จำนวนแปลงเข้าร่วมโครงการ	ขนาดพื้นที่ ๑ ไร่	ขนาดพื้นที่ ๓ ไร่	ผลการประเมินระดับ A	ผลการประเมินระดับ B	ผลการประเมินระดับ C
ยาง	๒๔	๑๓	๑๑	๔	๑๒	๘
นารุ่ง	๑๐	๔	๖	๓	๔	๓
รวม	๓๔	๑๗	๑๗	๗	๑๖	๑๑

ซึ่งจากการลงพื้นที่ตรวจประเมินศักยภาพศูนย์เรียนรู้ ดังกล่าว ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ได้แก่ รูปภาพบริบททั่วไปของแปลง รูปภาพเจ้าของแปลง พิกัดที่ตั้งแปลง กิจกรรมที่แปลงดำเนินการ เป็นต้น

หลังจากดำเนินการตรวจประเมินแปลงโคก หนอง นา ทุกแปลงเรียบร้อยแล้ว จึงมีการหารือร่วมกันกับเครือข่ายโคก หนอง นา ตำบลยางและนารุ่ง ผ่านเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมเอามื้อสามัคคีของตำบล ซึ่งมีการจัดอย่างน้อย เดือนละ ๑ ครั้ง จากเวทีการเสวนาดังกล่าว มีการระดมความคิดว่า “ทำอย่างไร หรือมีเครื่องมืออะไรบ้าง ที่จะช่วยกระตุ้นการรับรู้หรือการเข้าถึงจากภายนอก สู่การพัฒนาของภายในอย่างต่อเนื่อง

กล่าวคือ เรามีความเห็นว่ “ตราบที่มีคนสนใจเข้ามาเยี่ยมชมแปลงโคกหนองนา เจ้าของแปลงก็จะมีความกระตือรือร้นสนใจในการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่แปลงโคก หนอง นา ของตนเอง ให้มีความเหมาะสมสมฐานะที่เป็นศูนย์เรียนรู้ของหมู่บ้าน จึงร่วมกันเริ่มต้นจาก คิดเครื่องมือที่จะช่วยให้ทุกคน ประชาชนทั่วไปที่สนใจ อยากแวะเวียนเยี่ยมชม อยากเข้าใจ เข้าถึง แปลงโคก หนอง นา โดยไม่จำเป็นต้องมีพัฒนากรหรือเครือข่ายโคกหนองนา หรือผู้นำชุมชนพาเข้าไป ซึ่งอาจจะติดภารกิจหรือไม่สามารถพาเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ต่างๆได้ แต่เป็นการที่ติดต่อประสานโดยตรง “ระหว่างประชาชนและศูนย์เรียนรู้” เลย ตลอดจนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอื่นก็สามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเข้าถึงศูนย์เรียนรู้ได้เช่นกัน ลดขั้นตอนการประสานงาน จึงเกิดเป็นแนวคิด “โคก กระชับ มิตร”

แนวคิด “โคก กระชับ มิตร” มีความหมายโดยสังเขป ดังนี้

๑. “โคก” หมายถึง ศูนย์เรียนรู้ฯ ต้นแบบ
๒. “กระชับ” หมายถึง การลดขั้นตอน การทำให้เร็วยิ่งขึ้น การทำให้ง่ายขึ้น การทำให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้น
๓. “มิตร” หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความถูกต้อง น่าเชื่อถือ มิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โดยแผนผังแสดงพิกัดแปลงโคก หนอง นา ของตำบล ถือเป็น ๑ ใน เครื่องมือของแนวคิด “โคก กระชับ มิตร” ที่ใช้ในการใช้กระชับขั้นตอนการเข้าถึงของประชาชนทั่วไปที่สนใจเรียนรู้เรื่องโคก หนอง นาหรือเรื่องเกี่ยวกับการเกษตร เพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ กระชับความสัมพันธ์ระหว่างภายใน (เจ้าของแปลงและเครือข่ายโคกหนองนาและภายนอก (ประชาชนทั่วไปที่สนใจ)” ฯลฯ

ทีมนักพัฒนางานเครือข่ายโคก หนอง นา ตำบลยางและนารุ่ง ยังคงมีแผนในการพัฒนาคิดค้นเครื่องมือวิธีการ นวัตกรรมต่างๆ ที่ตอบโจทย์ภายใต้กรอบแนวคิด “โคก กระชับ มิตร” เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงาน “โคก หนอง นา” ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๖. แนวทางการแก้ไขปัญหา

การใช้หลัก 4 M ในการวิเคราะห์ “แผ่นพับพิกัดโคก” ภายใต้แนวคิด “โคก กระชับ มิตร” พบปัญหาการทำงานระหว่างการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมนี้ ดังนี้

๑) Man : บุคลากร ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะในการทำงาน

ปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
สมาชิกของทีมบางคนขาดความรู้ในการใช้แอปพลิเคชันในการจับพิกัด	จัดเทรนนิ่งระยะสั้น “การใช้งานแอปพลิเคชันจับพิกัดที่ดัดแปลง

๒) Method : กระบวนการ/วิธีการทำงาน/ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
การจับพิกัดที่ดัดแปลงไม่ตรง	ตรวจทานความถูกต้องของพิกัดที่ดัดแปลง

๓) Material : วัสดุ/อุปกรณ์/ทรัพยากรที่ใช้ในการทำงาน

ปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
กระดาษที่ใช้ทำแผ่นพับไม่ทนทาน	เลือกใช้กระดาษเคลือบด้าน (Matte ๑๕๐-๒๐๐ แกรม) กันน้ำ ไม่สะท้อนแสง
สีที่ใช้ปริ้นลงแผ่นพับไม่ค่อยสดใส ชัดเจน ทำให้แกล้งยาก	เครื่องปริ้นและหมึกคุณภาพสูง (Pigment Ink) ให้สีสันทันตึง แกล้งพิกัดง่ายขึ้น

๔) Money : เงิน/งบประมาณ ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ

ปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
ไม่มีงบประมาณสำหรับปรับปรุงคุณภาพของกระดาษหมึก เครื่องปริ้น	บูรณาการขอการสนับสนุนจากเครือข่ายโคก หนอง นา ตำบล/ องค์การบริหารส่วนตำบล
แผ่นพับไม่เพียงพอต่อความต้องการ	เผยแพร่แผ่นพับในรูปแบบ Info ซึ่งสามารถใช้ประชาสัมพันธ์ช่องทางออนไลน์และหน่วยงานต่างๆ หรือประชาชนที่สนใจสามารถปริ้นเองได้

๗. ประโยชน์ขององค์ความรู้

กลุ่มเป้าหมาย	ประโยชน์ที่ได้รับจาก “แผ่นพับพิกัดโคก” ผลผลิตจากนวัตกรรม “โคก กระชับ มิตร”
นวัตกรรม	-ใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการด้านต่างๆ เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้โคกฯ ของตำบล -สามารถใช้เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้โคก หนอง นา ของตำบล -สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาการในการลงพื้นที่ติดตามงาน

ชุมชน/ประชาชน	-ใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการด้านต่างๆ เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้โคกของตำบล -สามารถใช้เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้โคกหนองนา -สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยผู้นำชุมชน ประชาชน ในการลงพื้นที่ศึกษาดูงาน
สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสุรินทร์	-ใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการด้านต่างๆ เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้โคก -สามารถใช้เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้โคก หนองนา

๘. เทคนิคในการปฏิบัติงาน

“การนำเทคนิคการใช้เทคโนโลยี/สื่อที่ทันสมัย มาปรับใช้ในการทำงาน”

เทคโนโลยี/แอปพลิเคชันที่ใช้	รายละเอียดการใช้งาน	ข้อสังเกตการใช้งาน
แอปพลิเคชัน: My GPS Coordinate	จำพิกัดที่ตั้งแปลงในการลงพื้นที่	-เวลาถ่ายภาพเจ้าของแปลงจะขึ้นพิกัดบนภาพ -ไม่มีค่าใช้จ่าย
Google Map	ตรวจสอบเช็คความถูกต้องของพิกัดแปลง	-รายละเอียดภาพแผนที่ทางภูมิศาสตร์จากเว็บไซต์มาจากดาวเทียม ซึ่งสามารถมองเห็นรายละเอียดของแปลงที่จุดโคก หนองนาที่ต้องการทราบได้ -เว็บไซต์เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ -เว็บไซต์มีการปรับปรุงข้อมูลอัปเดตสม่ำเสมอ
https://th.qr-code-generator.com/	เว็บไซต์ที่ใช้ในการแปลงลิงค์พิกัดเป็น QR Cord	-สามารถตั้งชื่อไฟล์ได้ -สามารถเลือกประเภทไฟล์ได้ (PNG/JPG)
Canva	แอปพลิเคชันในการออกแบบแผ่นพับ	-มีเทมเพลตสำเร็จรูปให้เลือกใช้งาน -ใช้งานไม่ยากมากสามารถทำความเข้าใจได้ -ความละเอียดไฟล์เหมาะสมชัดเจนสำหรับการทำแผ่นพับ -มิให้ใช้งานแบบไม่มีค่าใช้จ่าย

ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ "โคก หนอง นา" ตำบลยาง

ศูนย์เรียนรู้ฯ ทั้งหมด จำนวน 24 แห่ง

- ขนาดพื้นที่ 1 ไร่ จำนวน 13 แห่ง
- ขนาดพื้นที่ 3 ไร่ จำนวน 11 แห่ง

มีการดำเนินงานเป็นศูนย์เรียนรู้ฯ ในปัจจุบัน จำนวน 23 แห่ง

ผลการประเมิน รอบที่ 1/2568 (เดือนมกราคม 2568)

- ผลการประเมินระดับ A จำนวน 4 แห่ง
- ผลการประเมินระดับ B จำนวน 12 แห่ง
- ผลการประเมินระดับ C จำนวน 8 แห่ง

หมู่ที่ 1 "บ้านยาง"

นางกาญจนา เป้นแก้ว

พื้นที่ร่วมโครงการ 3 ไร่

โทรศัพท์ : 061 - 9479951

หมู่ที่ 2 "บ้านอนันต์"

นางบำรุง สมนึก

พื้นที่ร่วมโครงการ 3 ไร่

โทรศัพท์ : 087 - 2467717

หมู่ที่ 3 "บ้านอาเสก"

นายเจริญ กลั่นสุคนธ์

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 089 - 8467996

หมู่ที่ 3 "บ้านอาเสก"

นายบรรจง ผาสข

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 064 - 5103308

นางยุวดี ทุ่นทอง

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 080 - 5560267

หมู่ที่ 4 "บ้านตาพรหม"

นางอภิญญา พวงประยงค์

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 062 - 6429541

หมู่ที่ 5 "บ้านหนองเหล็ก"

นางณัฐธนา แก้วไพโรจน์

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 085 - 6306069

นางบุญมา ชัยนิล

พื้นที่ร่วมโครงการ 3 ไร่

โทรศัพท์ : 085 - 6306069

หมู่ที่ 7 "บ้านโนนแดง"

นางสม บุญสอน

พื้นที่ร่วมโครงการ 3 ไร่

โทรศัพท์ : 086 - 2459104

หมู่ที่ 7 "บ้านโนนแดง"

นายดลอง เถาหอม

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 093 - 6623092

นายโสภณ หนูพันธ์

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 093 - 6623092

นายอุดม ทวีชัย

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 093 - 6623092

หมู่ที่ 9 "บ้านโอดศิริ"

นายสิทธิ์ สาร

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 089 - 4244841

หมู่ที่ 10 "บ้านดงน้อย"

นายบำรุง สร้อยเพชร

พื้นที่ร่วมโครงการ 3 ไร่

โทรศัพท์ : 087 - 8747503

หมู่ที่ 11 "บ้านจอลง"

นางสิริอนงค์ วิจิษฐ์สกุล

พื้นที่ร่วมโครงการ 1 ไร่

โทรศัพท์ : 084 - 8298654

